

Læringsteorier

Klassisk betinging

Det beste eksempelet med denne typen læring er Pavlos eksperiment med hunder. Det som er typisk for klassisk betinging er at den involverer en respons (ofte en refleksreaksjon) og den er ikke avhengig av en belønning.

I Pavlos forsøk ble hundene presentert for mat samtidig som Pavlo spilte av en tone hundene i utgangspunktet ikke hadde betinget med noe spesielt. Det er i utgangspunktet maten som utløser refleksjonen, i dette tilfellet slikling, men etter at forsøkene hadde pågått en stund behøvde Pavlo kun spille av tonen for å få startet refleksreaksjonen. Det hadde skjedd en betinget respons.

Et praktisk eksempel på klassisk betinging er renslighetstrening av valper. Målet vårt er at følelsen av en full blære (ubetinget stimuli) presenteres med et miljø som det passer at valpen går på do i (fortrinnsvis utendørs!). I utgangspunktet har ikke valpen noe relasjon til at det å være ute betyr at blæra kan tømmes. Etter at vi gjentatte ganger har presentert valpen for utemiljøet når blæra er full, vil det derimot skje en betingelse og valpen vil tisse. Læringsprosessen vil i dette eksempelet gå sin gang uten at en belønning skjer, men vi kan selvfølgelig få fart på læringsprosessen ved å belønne den atferden vi er ute etter! Vi kan også optimalisere betinginga av utemiljøet ved å oppsøke den samme plassen, og dermed gjøre det lettere for valpen å respondere for underlaget.

Det kan være vanskelig å vite når blæra er full hos valpen, og det er ikke alltid at valpen er ute når den føler dette. Et godt råd med denne treningen er derfor å innføre faste rutiner ved å ta med valpen ut etter at den har;

Spist et måltid

Lekt eller vært i aktivitet

Sovet

Vist interesse for lukter inne, snust rundt omkring

I løpet av renslighetstreningen er det to viktige regler som fører til suksess raskest;
Øke sjansen for at valpen gjør det riktige. Begrense sjansen for at valpen gjør det uriktige.

Operant betinging

Når vi snakker om operant betinging inneholder hendelsen;
en stimulus
en respons
en konsekvens

En konsekvens av en atferd kan deles inn i de som øker sjansen for at atferden gjentas (forsterkere) og de som begrenser sjansen for at atferden gjentas (straff).

Ved en betinget læring vil en respons fra hunden (utfører en kommando) føre til en konsekvens fra oss (belønning eller straff). Et eksempel er når man lærer hunden å sitte; når hunden har lært at å utføre kommandoen "sitt" fører til at den får en godbit, har det skjedd en operant læring. For at denne læringen skal skje, bruker vi positive eller negative forsterkninger og straff. Kort sagt sier vi at en forsterkning skal øke sjansen for gjentagelse av en atferdshandling. For straff, gjelder det at de skal minske sannsynligheten for gjentagelse av en atferdshandling.

Treningsmetoder

Lure-metoden

Første steg i en innlæringsprosess er å bruke kroppsspråk for å lure valpen i en posisjon man er ute etter. Ved bruk av armbevegelser, helst med en godbit i hånden, får man lett valpen til å sette seg ned, ligge, stå, snurre rundt, gå bakover osv. osv.

Gangen i lure-metoden;

1. Lure valpen med en godbit inn i en øvelse (f.eks. hold godbit foran nesen på valpen og før hånden din opp og bakover slik at valpen detter ned på rompa)
2. Belønn med en gang valpen toucher bakken med rompa (gi godbit)
3. Si kommandoen "sitt" rett etter belønningen

Under læring så sier du kommandoen tydelig og kun én gang IDET valpen utfører øvelsen. Altså; ikke si kommandoen før valpen gjør øvelsen. Dette gjelder under innlæringstiden! Når dere har lært valpen betydningen av ordet, så skal dere selvfølgelig si ordet først! Avslutt gjerne alle øvelser med et "fri" eller "værsågod" eller et annet ord som er naturlig å bruke. Dette gjør det lettere for valpen etterhvert å vite at dette er slutten på øvelsen.

Timing!

Timing har alt og si for en vellykket innlæring. Hunden må få en belønning når den utfører atferden vi er ute etter. I begynnelsen bør vi ikke kreve den perfekte utføringen av atferden, men for eksempel belønne hunden når den er på vei ned i et sitt/dekk. For at læringen skal befestes raskest mulig, har man ca. 3 sek. på å belønne den atferden hunden viser og vi er interessert i at den skal utføre. Hvis vi er senere ute med belønningen, risikerer vi å belønne noe helt annet. Resultatet er at læringsprosessen tar mye lengre tid, og at du bruker mye bortkastet tid på å trene.

Intensiteten av forsterkningen

Hvor intens forsterkningen skal være ved innlæring av nye øvelser, avhenger av hvilke atferder man trener. Ved innlæring av for eksempel innkalling kan nesten ikke forsterkningen bli intens nok. Man må bruke av seg på alle måter for å få valpens oppmerksomhet og få den til å komme løpende til deg, og bruke masser av belønning når den kommer uten å være redd for at man belønner noe annet. Ved innlæring av for eksempel dekk må man være litt mer forsiktig med intensiteten i begynnelsen. Ved for mye intensitet risikerer vi at valpen spretter opp som en respons på vår glade stemme eller klapp og kos. Bruk akkurat passe intensitet slik at du ser at valpen responderer positivt på forsterkningen din uten å feile. Husk hva du er ute etter å belønne! Ved dekk belønner man at hunden ligger nede på bakken, ikke at den reiser seg for å slikke deg i ansiktet...

En nøkkelregel er å øke intensiteten av forsterkninger ettersom valpen jobber seg gjennom opplæringsfasen. En hund som har lært "dekk" vet at den skal bli liggende selv når vi skryter høylytt av den. Vi skal imidlertid tenke på at forsterkninger ikke skal brukes som en test for å se om hunden faktisk har lært gyldigheten av en kommando. En forsterkning skal kun brukes som en positiv feedback og kun være en respons fra oss på at hunden gjør det vi er ute etter.

Varierende bruk av forsterkning

Det er lurt ved innlæring at valpen er høyt motivert for å gjøre en jobb for dere. Dere får en motivert valp ved å være rause med belønning, slik at valpen har lyst til å utføre samme handling en gang til. Gjør dere treningen kjedelig, får dere heller ingen respons. Det er altså opp til dere hvor vellykket resultatet blir! Som en generell regel, er det lurt å "hause opp" stemningen litt når valpen utfører nye ting på en måte du er fornøyd med. Hvis all belønning består av en godbit og et labert "bra", er det ikke sikkert dere får en valp som motiveres for de store oppgavene i framtiden! Ei heller om dere lager julekvelden for den letteste øvelse....

Det er derfor fint å variere intensiteten på belønningen. Det valpen begynner å få teken på behøver ikke belønnes like intens som en ny øvelse. Etter hvert behøver man heller ikke belønne valpen hver gang den responderer på en kommando (når den vel og merke har lært kommandoen uten bruk av hjelpemidler). Dette skaper en uforutsigbarhet om når belønningen kommer, og skape høyere forventning enn den forutsigbare treningen hvor alt er opplagt for valpen.